

Aimo Nummi

KASVILLISUUSSELVITYS

Leikkimäki, Kokemäki, Ylistaro

Muinaismuistoalueen kasvillisuus selvitys

Kokemäen Ylistaron Leikkimäen kasvillisuus selvitys on tehty museoviraston arkeologian osaston toimesta alueen hoitotöiden suunnittelua varten. Maastokäynnit ovat tapahtuneet 13.6 ja 29.7. 1998.

Leikkimäki sijaitsee Kokemäen Ylistaron kylässä peltojen keskellä. Se on kuulunut osana Yli-Parman tilaan RN:o 1 98. Alueella on rautakautinen kalmisto, jossa suoritettiin kaivauksia vuosina 1983-86 (Minna Korolainen ja Anna- Maija Kolehmainen).

Kasvistollisesti Kokemäen Leikkimäki kuuluu Satakunnan eliömaakuntaan. Yhtenäiskoordinaatistossa se on ruudussa Grid 27° E 6804: 253. Peruskartan lehti on n:o 1134 12, Kokemäki.

Alueen kasvillisuudesta on Terttu Lempiäinen tehnyt tutkimuksen kaivaustöiden yhteydessä vuosina 1983-84. Samalla hän tutki kaivauskerroksista löytyneet kasvijäänteet ja määrittä ne.

Leikkimäki ennen hoitotöiden aloittamista

Leikkimäki on kaksiosainen mäki, jonka ympärillä ja sen kahden osan välilläkin on nykyään peltoa. Suurimman kaakkoisen mäen poikki on kulkenut peltotie, josta on edelleen kuljettu mäen poikki, vaikka muilta osin tie olikin raivattu pelloksi. Leikkimäelle ei nykyään ole kulkutietä lähialueen teiltä tai pihoilta. Mäen sivuille oli äskettäin työnnetty suuria kiviä ja luoteisen osan uloin kärki oli tasoitettu ja muokattu pelloksi. Mäkien välissä ollut kivinen kumpare lienee myös tasoitettu (merkitty kaivauksista tehtyyn yleiskarttaan, joka on liitteenä).

Kaakkoinen osa mäestä on koillissivultaan ollut metsittynyt. Osa lepistä oli kaadettu ilmeisesti keväällä 1998, mutta ne olivat korjaamatta. Mäen koillissivulla kasvoi edelleen koivuja, pajuja ym. Alueella oli varastoituna muutamia suuria oja putkia.

Kaakkoinen mäkiosa on pääosin hyvin rehevän heinäkasvuston peittämä (nurmipuntarpää, *Alopecurus pratensis*, timotei, *Phleum pratense* ym.). Korkea ja tiheä heinikko peittää mäen. Mäen lounaissivu on jyrkkä ja se rajoittuu syvään pelto-

oiaan. Reuna on osittain kallioinen, mutta myös merkkejä maan valumisesta alas oli nähtävissä. Tällä kaakkoisreunalla kasvavat alueen kiintoisimmat, usein vanhoihin asuinpaikkoihin liittyvät muinaistulokkaat, sikoangervo, *Filipendula vulgaris* ja mäkivirvilä, *Vicia tetrasperma*. Mäkikauraa (*Avenula pubescens*), joka alueella vielä vuonna 1983-84 kasvoi, ei enää havaittu. Reunalla kasvaa myös usein vanhoilla asuinpaikoilla tavattava ketoneilikka, *Dianthus deltoides*.

Luoteinen, pienempi mäkiosa on kuivempi ja kasvillisuus on köyhempää.

Leikkimäen alueelle on ympäröiviltä pelloilta levinnyt monia kasveja, mutta vanhaa ketokasvillisuuttakin on säilynyt alueen rehevöitymisestä huolimatta. Leikkimäen kasvillisuus on melko runsaslajinen. Edellämainittujen vanhojen asuinpaikkojen tyyppikasvien lisäksi alueella kasvaa myös seuraavat tähän ryhmään kuuluvat kasvit:

Arabis glabra, pölkkyruoho

Carum carvi, kumina

Galium verum, keltamatara (mm. vainajien arkuissa käytetty)

Pimpinella saxifraga, pukinjuuri

Ranunculus polyanthemos, aholeinikki (mm. muinaiskalmistoissa)

Terttu Lempiäisen tutkimissa kasvijäänteissä, jotka tulivat esille löytökerroksista, oli useiden nykyään alueella kasvavien kasvilajien siemeniä. Useimmat niistä ovat tavallisia keto- tai rikkakasveja, joten suoranaista yhteyttä nykyisillä kasveilla ei välttämättä ole rautakautiseen kasvillisuuteen. Ne osoittavat kuitenkin, että alueen kasvillisuudessa jo silloin oli samanlaisia piirteitä kuin nykyisin. Seuraavien nykyisin alueella kasvavien kasvien siemeniä on löytynyt myös rautakautisista löytökerroksista:

Chenopodium album, jauhosavikka

Dianthus deltoides, ketoneilikka

Juniperus communis, kataja

Potentilla sp., hanhikki

Rumex acetosella, ahosuolaheinä

Sambucus racemosa, terttuselja !

Scleranthus annuus, jäsenruoho

Stellaria graminea, heinätähtimö

Trifolium sp., apila

Urtica dioica, nokkonen

Veronica sp., tädyke

Viola sp., orvokki

Terttuselja on Suomessa viljelty koristekasvi, joka on monin paikoin villiytynyt. Se on myös Ruotsissa ja Eestissä viljelty kasvi. Sitä on Suomessa käytetty rohdoskasvina (Cantell - Saarnio, Suomen myrkylliset ja lääkekasvit, Arvi A. Karisto, 1936).

Leikkimäen hoitotoimenpiteistä

Mäillä kasvaa edelleen puita ja pensaita, joista ainakin osa olisi poistettava. Maanomistajan kanssa olisi sovittava, että mäen yli ei enää ajeta muokkaus- ym töiden yhteydessä.

- / Leikkimäen vuosittaiseksi hoitotoimenpiteeksi riittää syyskesällä tapahtuva niitto. Niittojäte poistetaan alueelta. Kaakkoisen, isomman mäen lounaisreuna (merkitty liitekarttaan) jätetään niittämättä siinä kasvavien arkeofyyttien takia. Sikoangervoa on tässä osassa mäkeä muutama melko tiheä kasvusto ja mäen rinteessä kasvaa muita edellämainittuja kasveja. Luoteisen mäen korkein kohta ei tarvitse niittoa, mutta rinteillä saattaa olla vesakkoa ja pitkää heinikkoa, jotka on niitettävä.

Vantaa 31.3. 1999

Aimo Nummi

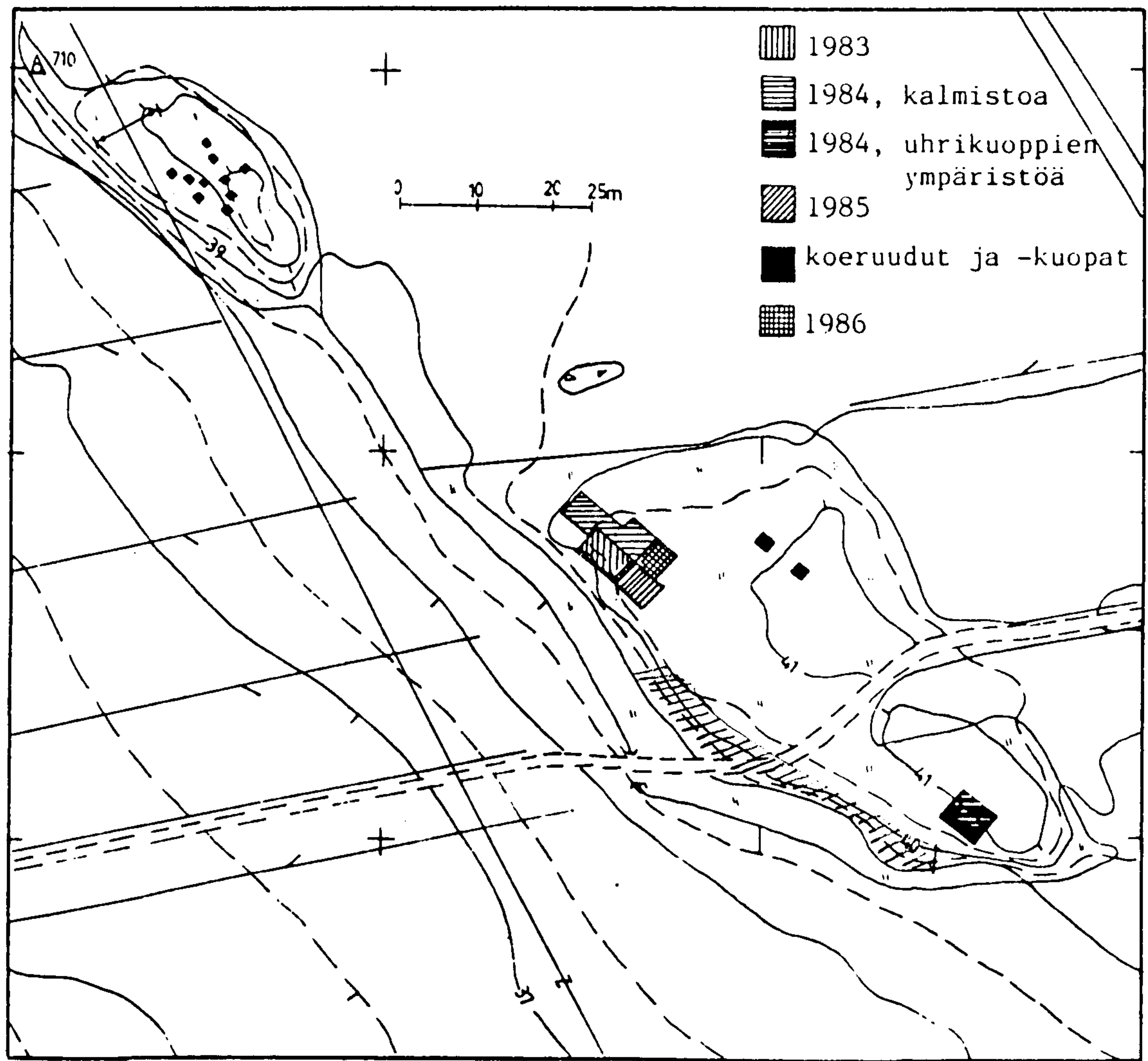
Lisätietoja: Aimo Nummi

Askistontie 28

01680 Vantaa

09-8546032

Liitteet: kasviluettelo
kopio kaivauskartasta

Kuva 2. Yleiskartta Leikkimäestä. Eri vuosien kaivaukset merkitty.

Fig. 2. General map of Leikkimäki. Excavation areas of different years have been marked.

Hoitotoimenpiteitä:

Viivoitettu alue jätetään niittämättä.

Mäen yli johtava tie suljetaan

Puustoa ja pajukkoa poistetaan

Aimo Nummi

Kasviluettelo

Leikkimäki

Kokemäki, Ylistaro

Liite kasvillisuus selvitykseen 1999

Achillea millefolium, siankärsämö
Achillea ptarmica, ojakärsämö
Agrostis capillaris, nurmirölli
Alchemilla sp., poimulehti
Alopecurus pratensis, nurmipuntarpää
Amelanchier spicata, isotuomipihlaja
Anemone nemorosa, valkovuokko
Angelica sylvestris, karhunputki
Anthriscus sylvestris, koiranputki
Arabis glabra, pölkkyruoho
Artemisia vulgaris, pujo
Betula pendula, rauduskoivu
Calamagrostis epigejos, hietakastikka
Campanula patula, variksenkello
Campanula persicifolia, kurjenkello
Campanula rotundifolia, kissankello
Carum carvi, kumina
Centaurea jacea, ahdekaunokki
Cerastium fontanum, nurmihärkki
Chenopodium album, jauhosavikka
Cirsium arvense, pelto-ohdake
Crepis tectorum subsp. *tectorum*, ketokeltto
Deschampsia flexuosa, metsälauha
Dianthus deltoides, ketoneilikka
Epilobium angustifolium, maitohorsma
Erysimum cheiranthoides, peltoukonauris
Festuca rubra, punanata
Festuca pratensis, nurminata
Filipendula ulmaria, mesiangervo
Filipendula vulgaris, sikoangervo
Fragaria vesca, ahomansikka
Fumaria officinalis, peltoemäkki
Galeopsis bifida, peltopillike
Galeopsis speciosa, kirjopillike
Galeopsis tetrahit, karheapillike
Galium aparine, kierumatara
Galium boreale, ahomatara
Galium verum, keltamatara
Geum rivale, ojakellukka

Gnaphalium uliginosum, savijäkkärä
Hieracium umbellatum, sarjakeltano
Juniperus communis, kataja
Lamium hybridum, liuskapeippi
Lapsana communis, linnunkaali
Lathyrus pratensis, niittynätkelmä
Leucanthemum vulgare, päivänkakkara
Lychnis viscaria, mäkitervakko
Matricaria matricarioides, pihasaunio
Matricaria recutita, kamomillasaunio
Myosotis arvensis, peltolemmikki
Myosotis scorpioides, luhtalemmikki
Pilosella officinarum, huopakeltano
Pimpinella saxifraga, pukinjuuri
Pinus sylvestris, mänty
Poa pratensis, niittynurmikka
Polygonum aviculare, pihatatar
Populus tremula, haapa
Potentilla argentea, hopeahanhikki
Potentilla erecta, rätvänä
Prunus padus, tuomi
Ranunculus acris, niittyleinikki
Ranunculus polyanthemos, aholeinikki
Rubus idaeus, vattu
Rumex acetosa, niittysuolaheinä
Rumex acetosella, ahosuolaheinä
Rumex longifolius, hevонhierakka
Sagina procumbens, rentohaarikko
Scleranthus annuus subsp. annuus, höröjäsenruoho
Sedum acre, keltamaksaruoho
Sedum telephium, isomaksaruoho
Senecio vulgaris, peltovillakko
Sonchus arvensis, peltovalvatti
Sorbus aucuparia, kotipihlaja
Spergula arvensis, peltohatikka
Stellaria graminea, heinätähtimö
Taraxacum sp, voikukka
Thlaspi arvense, peltotaskuruoho
Trifolium medium, metsäapila
Trifolium pratense, puna-apila
Trifolium repens, valkoapila
Tripleurospermum inodorum, peltosaunio
Urtica dioica, nokkonen
Vaccinium myrtillus, mustikka
Veronica chamaedrys, nurmitädyke
Veronica serpyllifolia, orvontädyke
Vicia cracca, hiirenvirna
Vicia tetrasperma, mäkivirvilä
Viola arvensis, pelto-orvokki
Viola canina subsp. montana, aho-orvokki